บทที่ 3
อุปกรณ์และวิธีการทดลอง

ตัวอย่างพืชทดลอง

ผลลำไยอบแห้งพันธุ์ดอ ผลขนาดใหญ่เส้นผ่านศูนย์กลาง 3.17 เซนติเมตร หรือ 1.25 นิ้ว ขึ้นไป จำนวน 2,000 ผล จากสวนลำไย ตำบลอุโมงค์ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

อุปกรณ์ในการวิเคราะห์

1. เครื่องวัดสี รุ่น CR-300 ยี่ห้อ Minolta ซึ่งวัดสีออกมาเป็นค่า L*, a* และ b* โดยมีรายละเอียดดังนี้

L* = The lightness factor (value)

ค่า L* แสดงความสว่าง

- มีค่ามากเมื่อมีค่าใกล้ 100
- มีค่าความมืดมากเมื่อมีค่าใกล้ 0

a*, b* = The chromaticity coordinates (°hue, chroma)

ค่า a* - มีค่าบวก หมายถึง วัตถุสีแดง

- มีค่าลบ หมายถึง วัตถุมีสีเขียว

ค่า b* - มีค่าบวก หมายถึง วัตถุมีสีเหลือง

- มีค่าลบ หมายถึง วัตถุมีสีน้ำเงิน

2. เครื่องชั่งละเอียดแบบทศนิยม 4 ตำแหน่ง

3. เครื่องวัดค่าการดูดกลืนแสง (spectrophotometer) รุ่น U-2001ของบริษัท Hitachi ประเทศญี่ปุ่น

4. ตู้อบ (oven)

5. เครื่องวัดปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำได้ทั้งหมด (hand refractrometer) ยี่ห้อ N-1E (0-32° brix) ของบริษัท Atago ประเทศญี่ปุ่น

6. เครื่องเหวี่ยง รุ่น Kubota 6930 ของบริษัท Kubota ประเทศญี่ปุ่น

7. เครื่องเขย่า รุ่น AS-1 ของบริษัท Almighty Shaker ประเทศญี่ปุ่น

8. เครื่อง High Liquid Chromatography (HPLC), model HP 1100, Hewlett Packard (Agilent) ประเทศสหรัฐอเมริกา

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

9. เครื่องแก้ว

- บีกเกอร์ (beaker)
- กระบอกตวง (cylinder)
- ขวดปรับปริมาตร (volumetric flask)
- ปิเปต (pipepete)
- แท่งแก้วคนสาร (stirrer)
- ช้อนตักสาร
- โกร่งบด
- หลอดทดลอง

สารเคมี

1. 10 % Folin – Ciocaltea reagent
2. 7.5 % Na_2CO_3
3. 80 % Methanol
4. Methanol HPLC grade
5. Acetonitrile HPLC grade
6. Phosphate Buffer pH 3

สถานที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย

1. ห้องปฏิบัติการภาควิชาพืชสวน คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2. ห้องปฏิบัติการสายวิชาวิทยาศาสตร์เภสัชกรรม คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
3. ห้องปฏิบัติการกลาง คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

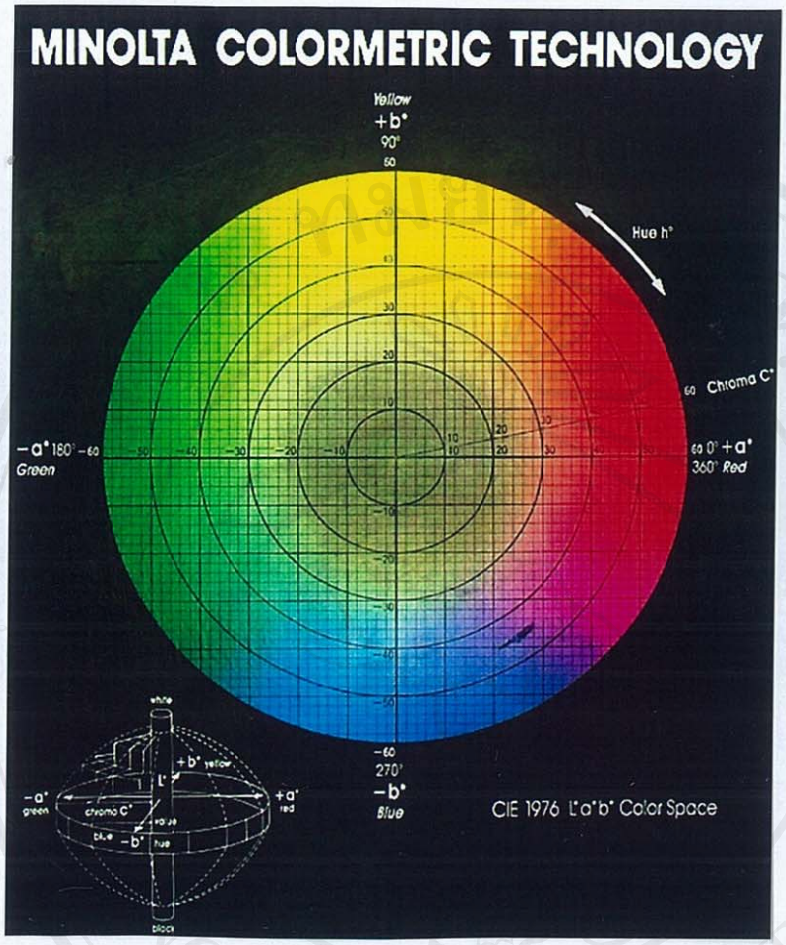

ภาพ 4 แผนภาพของสีที่อ่านค่าเป็น L*, a* และ b*

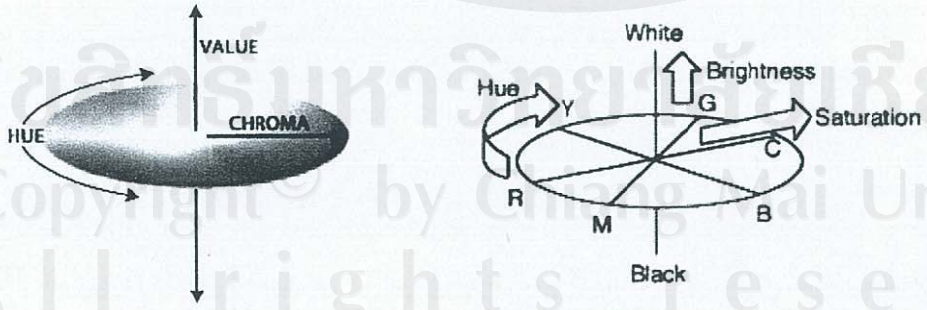

ภาพ 5 ค่าความอิ่มตัวของสี (chroma) และอุณหภูมิของสี (°hue)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

วิธีการทดลอง

การทดลองที่ 1 ผลของสารเคลือบผิวและการเก็บรักษาแบบสุญญากาศต่ออายุการเก็บรักษาผลลำไยอบแห้ง

วางแผนการทดลองแบบ ปัจจัยร่วมในสุ่มสมบูรณ์ (factorial in completely randomized design) โดยมี 2 ปัจจัย คือ

ปัจจัยที่ 1 เคลือบผิวลำไยด้วย canauba wax มีวิธีการดังต่อไปนี้

วิธีการที่ 1 ไม่เคลือบผิวลำไย

วิธีการที่ 2 เคลือบผิวผลลำไยแห้งด้วยสารละลาย canauba wax ความเข้มข้น 0.5 เปอร์เซ็นต์

วิธีการที่ 3 เคลือบผิวผลลำไยแห้งด้วยสารละลาย canauba wax ความเข้มข้น 1.0 เปอร์เซ็นต์

วิธีการที่ 4 เคลือบผิวผลลำไยแห้งด้วยสารละลาย canauba wax ความเข้มข้น 1.5 เปอร์เซ็นต์

วิธีการที่ 5 เคลือบผิวผลลำไยแห้งด้วยสารละลาย canauba wax ความเข้มข้น 2.0 เปอร์เซ็นต์

ปัจจัยที่ 2 เก็บในสภาพความดันบรรยากาศปกติ และเก็บในสภาพสุญญากาศ

วิธีการที่ 1 โดยบรรจุไว้ในถุง polyethylene (PE)

วิธีการที่ 2 โดยบรรจุไว้ในถุง polyethylene (PE) และใช้เครื่องบรรจุแบบสุญญากาศ

โดยกรรมวิธีที่ไม่เคลือบผิวและเก็บในสภาพความดันบรรยากาศปกติเป็นชุดควบคุม โดยแต่ละปัจจัยมี 5 กรรมวิธี แต่ละกรรมวิธีมี 4 ซ้ำ ซ้ำละ 10 ผล โดยมีทั้งหมด 5×2 กรรมวิธี รวม 1,200 ผล

วิธีการเคลือบผิว

หลังจากนำลำไยที่อบแห้งออกจากเตาอบแล้ว นำไปเคลือบผิวด้วยสารละลาย canauba wax ความเข้มข้น 0.0, 0.5, 1.0, 1.5, และ 2.0 เปอร์เซ็นต์โดยการจุ่มผลลงในสารละลาย canauba wax ความเข้มข้นต่างๆ นาน 5 วินาที แล้วนำไปผึ่งบนกระดาษบางสีขาวจนผลแห้ง นำผลลำไยมาบรรจุในถุง polyethylene (PE) แล้วเก็บรักษาที่อุณหภูมิห้อง สำหรับกรรมวิธีที่เก็บในสภาพสุญญากาศ นำผลลำไยอบแห้งที่เคลือบแล้วใส่ในถุงแล้วดูดอากาศออกโดยใช้เครื่องบรรจุแบบสุญญากาศ จากนั้นนำไปเก็บรักษาในสภาพอุณหภูมิห้อง บันทึกผลการทดลองทุกๆ เดือนเป็นเวลา 8 เดือน ในวันที่ 0, 30, 60, 90, 120, 150, 180, 210 และ 240 วัน หลังการเก็บรักษา

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

การบันทึกผลการทดลอง

การประเมินผลทางกายภาพและส่วนประกอบทางเคมี

1. การเปลี่ยนแปลงที่สังเกตได้ด้วยตาเปล่า

บันทึกโดยการสังเกตลักษณะที่ปรากฏบนผิวของเปลือกลำไยแห้งในแต่ละเดือน

2. สีผิวเปลือก

วัดโดยใช้เครื่องวัดสี (chroma meter) รุ่น CR-300 ยี่ห้อ Minolta ในแต่ละเดือนทำการวัดจำนวน 10 ผลโดย 1 ผลวัดสีบริเวณกลางผล 3 จุด ซึ่งค่าที่ได้จะแสดงในค่า L*, a* และ b* (ภาพ 4) แล้วนำมาหาค่าเฉลี่ยกัน จากนั้นนำมาหาค่า °hue และค่า chroma (ภาพ 5)โดยจะหาได้จากสมการดังนี้

$$°hue = \tan^{-1}(b^*/a^*)$$

$$chroma = [a^{*2} + b^{*2}]^{1/2}$$

3. ปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำได้ (Total Soluble Solids ; TSS)

ในแต่ละเดือนทำการวัดจำนวน 10 ผลโดยโดยนำเนื้อลำไยแห้ง 1 กรัม บดรวมรวมกับน้ำ 1 ml ทิ้งไว้ที่อุณหภูมิห้อง 5 นาที จากนั้นนำสารละลายที่ได้มาวัดโดยใช้เครื่องวัดปริมาณของแข็งทั้งหมดที่ละลายน้ำได้ (refractometer) ยี่ห้อ N-1E (0-32 brix) ของบริษัท Atago ประเทศญี่ปุ่น

4. เปอร์เซ็นต์การเน่าเสีย

ในแต่ละเดือนทำการวัดจำนวน 10 ผลโดยการนับจำนวนผลที่ปรากฏเชื้อราที่ผิวของเปลือกหรือที่เนื้อของลำไยแห้ง โดยคำนวณจาก

$$\text{เปอร์เซ็นต์การเน่าเสีย} = \frac{\text{จำนวนผลที่ถูกเชื้อราเข้าทำลาย} \times 100}{\text{จำนวนผลลำไยในแต่ละหน่วยทดลอง}}$$

5. เปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงน้ำหนักของผล

ในผลลำไยแห้งมาชั่งบนเครื่องชั่งละเอียดแบบทศนิยม 4 ตำแหน่ง ในแต่ละเดือนจะทำการวัดจำนวน 10 ผล นำมาคำนวณหาเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงน้ำหนัก จากสูตร

$$\text{เปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงน้ำหนัก} = \frac{Y - X}{Y} \times 100\ \%$$

โดย X = น้ำหนักผลแห้งก่อนการเก็บรักษา (g)

Y = น้ำหนักผลแห้งหลังการเก็บรักษา (g)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

6. ปริมาณ total phenolic compounds

วิเคราะห์หาปริมาณ total phenolic compounds ในส่วนของเปลือก เนื้อ และเมล็ด ในแต่ละเดือนจะทำการวัดจำนวน 10 ผลนำมาแยกเปลือก เนื้อ และเมล็ด แล้วคลุกให้เข้ากันโดยดัดแปลงจากวิธีของ Ketsa and Atantee (1998) ดังนี้

นำส่วน เปลือก เนื้อ เมล็ด มา 3 กรัม บดให้ละเอียด ที่ 4 องศาเซลเซียส

↓

เติม 80 % Methanol

↓

นำไปไว้ที่เครื่องเขย่า ที่ 140 g นาน 30 นาที

↓

ดูดสารละลายไปเหวี่ยงที่ความเร็ว 14,000 รอบต่อนาทีที่ 4 องศาเซลเซียส

↓

ดูดส่วนใส ปริมาตร 4 ml

↓

เติม 10 % Folin – Ciocaltea Reagent 10 ml แล้วตั้งทิ้งไว้ 8 นาที

↓

เติม 7.5 % Na_2CO_3 8 ml ตั้งทิ้งไว้ 2 ชั่วโมง

↓

นำมาวัดค่าการดูดกลืนแสงที่ 245 นาโนเมตร

↓

คำนวณปริมาณ total phenolic compounds โดยเปรียบเทียบกับกราฟมาตรฐาน ของ ellagic acid (ภาพ 6)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

7. ปริมาณกรดอีลาจิก

วิเคราะห์หาปริมาณกรดอีลาจิกที่เปลือก เนื้อ และเมล็ด โดยนำส่วน เปลือก เนื้อ เมล็ดของผลลำไยอบแห้ง 10 ผล มาชั่นส่วนละ 3 กรัม บดให้ละเอียด ที่ 4 องศาเซลเซียส จากนั้นเติม 80 % methanol แล้วนำไปไว้ที่เครื่องเขย่า ที่ 140 G นาน 30 นาที แล้วจึงดูดสารละลายไปเหวี่ยงที่ความเร็ว 14,000 รอบต่อนาทีที่ 4 องศาเซลเซียส ดูดส่วนใสนำสารละลายที่ได้ ฉีดเข้าเครื่อง HPLC โดยกำหนดสภาวะดังนี้

Column : Reverse phase, Nova Pak® C-18 ขนาด 3.9 × 150 mm, 5 µm

Mobile phase : Gradient, acetonitrile : phosphate buffer pH 3 = 75:25 10 นาที

Injection : 5 µl

Detector : UV-visible ที่ 254 nm

Flow : 1.0 ml/min

Temperature : 25 ° C

เปรียบเทียบค่า peak area ของสารละลายที่สกัดจาก เปลือก เนื้อ และเมล็ด นำมาเปรียบเทียบกับค่า peak area ของกราฟมาตรฐานของ ellagic acid standard solution (ภาพ 7) ที่ทราบความเข้มข้น แล้วนำมาคำนวณหาปริมาณกรดอีลาจิกที่สกัดได้จากส่วนของลำไยอบแห้ง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

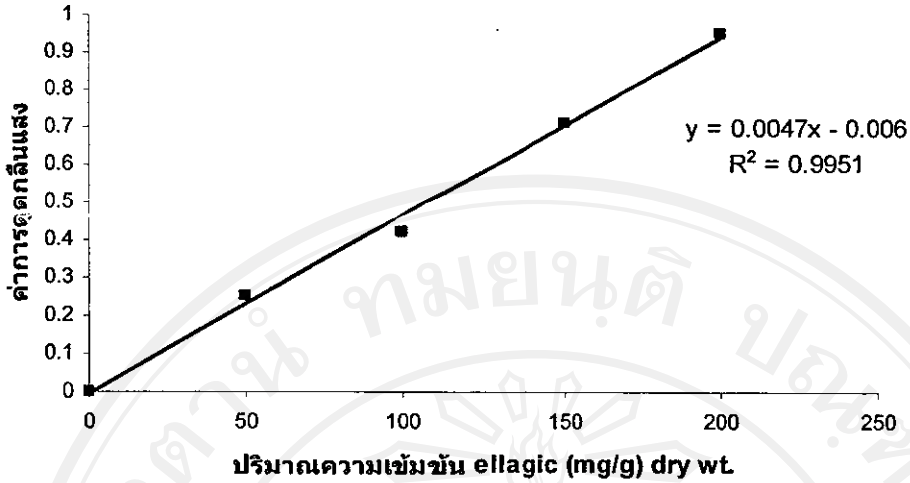

ภาพที่ 6 กราฟมาตรฐานของกรดอีลาจิกแสดงความสัมพันธ์ของการดูดกลืนแสงกับปริมาณความเข้มข้นของกรดอีลาจิก

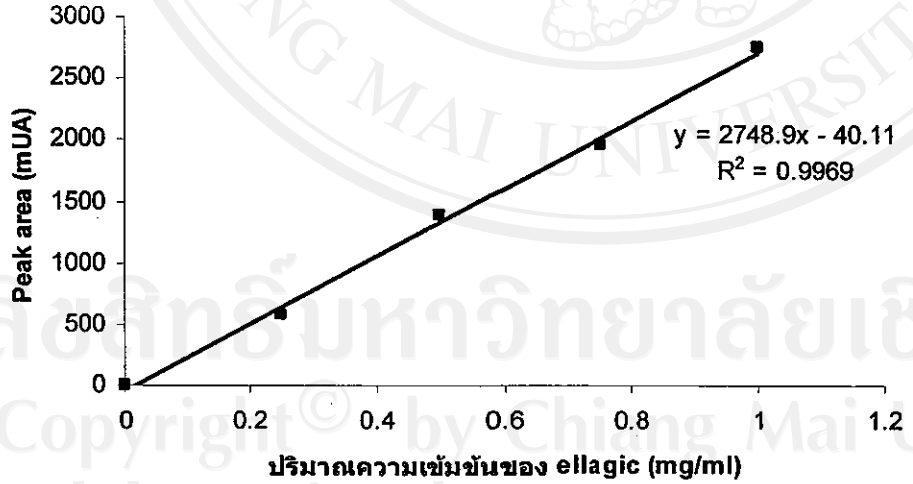

ภาพที่ 7 กราฟมาตรฐานของกรดอีลาจิกแสดงความสัมพันธ์ของความเข้มข้นของกรดอีลาจิกกับ peak area

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

การทดลองที่ 2 ผลของแสง สารเคลือบผิวและการเก็บในสภาพสุญญากาศต่อการเปลี่ยนแปลงผิวสีทองและปริมาณกรดอีลาจิกของผลลำไยอบแห้ง

วางแผนการทดลองแบบ ปัจจัยร่วมในสุ่มสมบูรณ์ (factorial in completely randomized design) โดยมี 2 ปัจจัยดังนี้

ปัจจัยที่ 1 เก็บในสภาพความดันบรรยากาศปกติ และเก็บในสภาพสุญญากาศ

วิธีการที่ 1 โดยบรรจุไว้ในถุง polyethylene (PE)

วิธีการที่ 2 โดยบรรจุไว้ใน polyethylene (PE) และใช้เครื่องบรรจุแบบสุญญากาศ

ปัจจัยที่ 2 เก็บในสภาพที่มีแสง และเก็บในสภาพที่ไม่มีแสง

วิธีการที่ 1 โดยบรรจุไว้ในถุง polyethylene (PE) และเก็บรักษาในห้องได้รับแสงจากหลอดฟลูออเรสเซนท์ (fluorescence lamps)

วิธีการที่ 2 โดยบรรจุไว้ในถุง polyethylene (PE) และในไปเก็บรักษาในถุงอลูมิเนียมเพื่อป้องกันแสงในห้องที่ได้รับแสงจากหลอดฟลูออเรสเซนท์ (fluorescence lamps)

กรรมวิธีที่เก็บในสภาพความดันบรรยากาศปกติ และเก็บในสภาพที่ไม่มีแสงและเก็บเป็นชุดควบคุม โดยแต่ละปัจจัยมี 2 กรรมวิธี แต่ละกรรมวิธีมี 4 ซ้ำ ซ้ำละ 10 ผล โดยมีทั้งหมด 2×2 กรรมวิธี รวมทั้งสิ้น 480 ตัวอย่าง

วิธีการ

การเคลือบผิวลำไยอบแห้ง โดยจุ่มผลลำไยอบแห้งในสารละลาย canauba wax ในความเข้มข้น 2.0 เปอร์เซ็นต์ นาน 5 วินาที แล้วนำไปผึ่งบนกระดาษบางสีขาวจนผลแห้งซึ่งเป็นความเข้มข้นที่ดีที่สุดจากการทดลองที่ 1 ที่ให้ผลในการเก็บรักษาดีและปริมาณกรดอีลาจิกที่ดีที่สุด

ทำการบันทึกผลการทดลองเช่นเดียวกับการทดลองที่ 1 เป็นเวลา 8 เดือน โดยทำการบันทึกดังต่อไปนี้

1. การเปลี่ยนแปลงที่สังเกตได้ด้วยตาเปล่า
2. สีผิวเปลือก
3. ปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำได้ (total soluble solids; TSS)
4. เปอร์เซ็นต์การเน่าเสีย
5. เปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงน้ำหนักของผล
6. ปริมาณ total phenolic compounds
7. ปริมาณกรดอีลาจิก

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

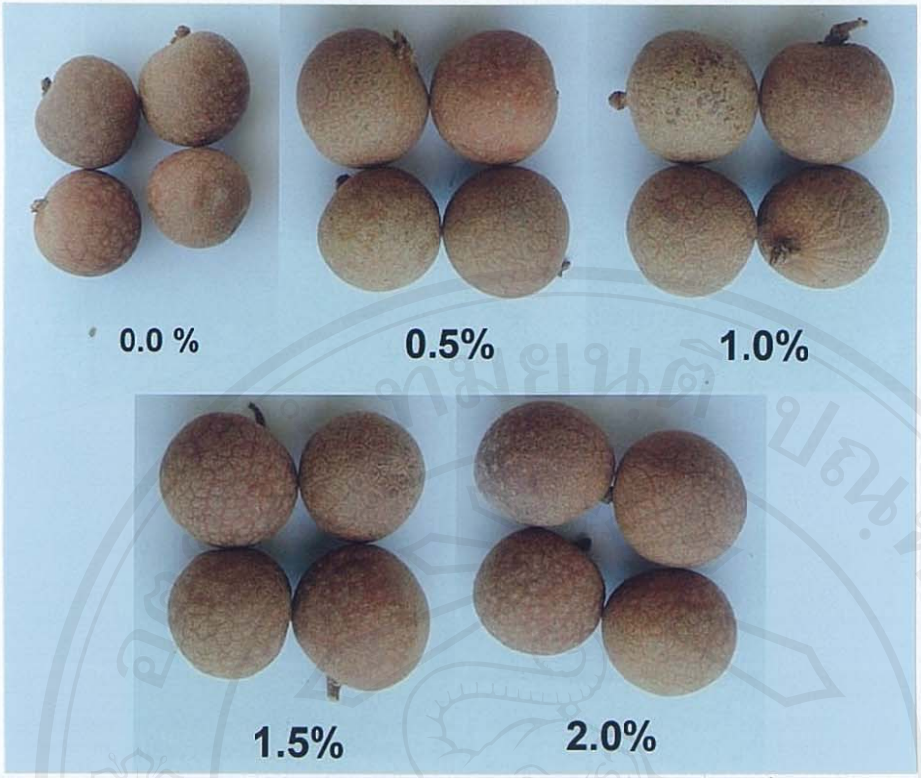

ภาพ 8 ลักษณะของผลลำไยที่เคลือบด้วยสารละลาย canauba wax ที่ความเข้มข้นต่างๆ แล้วเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิห้อง (25 องศาเซลเซียส)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved